

75 let ZKP

Milan Wutte - 25.11.2023

Drage tovarišice, dragi tovariši, spoštovani gostje !

75 let delovanja tudi v dokaj razburkanih časih za organizacijo, kot je Zveza koroških partizanov, je zaznamovanih z dogajanjem znotraj narodne skupnosti, še prav ob pogledu nazaj v čas nastajanja samostojnih držav, katere so se izoblikovale po prvi svetovni vojni. Po nastanku Avstrije smo se kar naenkrat znašli kot manjšina v nam nenaklonjenem okolju. Plebiscit leta 1920 je potegnil meje na severu slovenskega naselitvenega območja, in s tem se je začel boj za obstoj slovenskega življa na Koroškem.

Obljube, ki so jih nam dali pred plebiscitom, so bile milo povedano, puhle fraze brez resne vsebine. Pritisk na slovenski živelj je bil neznosen. Mnogo narodno zavednih ljudi se je izselilo v Jugoslavijo. Bolje rečeno, pregnali so jih. Asimilacija je bila na prvem višku.

Druga huda zgodovinska zarez je bila priključitev Avstrije k nemškemu rajhu. S tem se je začela še hujša gonja na vse, kar je bilo le malo slovensko. Saj je Hitler ukazal »Macht mir dieses Land deutsch«. Kaj je to pomenilo, smo kmalu doživeli na lastni koži. Prepoved uporabe slovenskega jezika, prepoved delovanja slovenskih društev, nasilni pregoni, zapori, taborišča,... Vendar je to kaj hitro privedlo do upora proti nacifašizmu. Slovenci smo se zavedali, da brez oboroženega boja ne bo svobode. Ne narodne, ne socialne! Pojavljale so se prve celice upornikov na območju Karavank. S tem pa tudi poskusi nacistov, da uničijo ta upor že takoj ob nastajanju. S pomočjo domačih izdajalcev so se začele hajke na prve zelene kadre - partizane.

Leta 1942 je hotela nemška oblast na mah rešiti problem Slovencev s pregonom v Nemčijo in v taborišča smrti. Med temi je bilo tudi mnogo narodno zavednih župnikov. Tisti duhovniki, ki so ostali na domačem terenu, pa so iz prepričanja podpirali osvobodilno gibanje. Pregon je prepričal še zadnje Slovence, da gre zares. S tem se je upor in partizanstvo začelo množično širiti. Zajel je vse sloje prebivalstva. A brez pomoči tistih, ki so ostali na kmetijah, to so bile ženske z otroki in starčki, na Koroškem upora ne bi bilo. Predvsem partizanski kader, kateri je prihajal iz Jugoslavije (Slovenije) je omogočil z svojo izkušnostjo in predvsem zavezanostjo z našim življem, da je bil upor uspešen.

Upravičeno lahko trdimo, da je bilo obdobje med letom 38 in 45 kljub vsem gorjam tisto, na katero smo kot narod lahko najbolj ponosni. Bili smo enotni, saj

smo tako pokazali svetu, da smo sposobni se boriti za obstoj in preživetje slovenskega življa na Koroškem.

Vendar so se takoj po končani vojni nadaljevali poniževanje, raznarodovanje in asimilacija narodne skupnosti – odgovorni za to pa so bili isti ljudje in isti oblastniki, ki so služili tudi Hitlerju. Predvsem po letu 1955 ob podpisu državne pogodbe, ki je bila sad predvsem slovenskega upora, in po zaslugi Heimatdiensta po ukinitvi obveznega dvojezičnega pouka leta 1957, se je situacija bistveno poslabšala.

Tako je morala tudi naša organizacija kljubovati vedno novim izzivom. Če je bila v prvi fazi po vojni najbolj pomembna skrb za padle partizane in njihove prekope v družinske grobove ali v masovno grobišče v Velikovcu, kjer je pokopanih 83 partizanov, se je nato usmerilo delovanje v skrb za preživele partizane in podpornike osvobodilnega gibanja. Najprej so prihajale podpore iz Jugoslavije, in šele mnogo let pozneje se je pod pritiskom tudi Avstrija zavedla svojega dolga osvobodilnemu gibanju, ter začela z malenkostno podporo našim ljudem.

V zavesti, da brez spominjanja na pretekle dogodke tone zgodovina v pozabo, in zgubi narodna skupnost identiteto, se je ZKP odločila za začetek urejanja Peršmanove domačije, kjer je nastal muzej naše polpretekle zgodovine, glavna poudarka pa sta tragedija pri Peršmanu in partizansko gibanje.

In kaj je naše današnje poslanstvo? Skrb za 55 spomenikov širom po Koroškem, osveščanje predvsem mladine - slovensko in nemško govoreče o dogodkih, ki so močno zaznamovali nas vse. V ta namen smo posodobili Peršmanov muzej na najsodobnejši tehničen standard.

Pripravljamo zgodovinsko-turistični zemljevid južne Koroške z vsemi partizanskimi spomeniki ter pomembnimi zgodovinskimi lokacijami.

Intenzivno pripravljamo nov nastop na digitalnem in socialnem omrežju, ki bo nam omogočal sodobno informiranje javnosti in povezovanje med nami.

Uspelo nam je združiti vse antifašistične pobude na Koroškem, katere med drugim sredi Celovca na trgu pred stolno cerkvijo prirejajo vsakoletno antifašistični fešto, mimo tega pa utrditi tudi povezavo z vseavstrijskimi združenji bivših borcev in žrtev nacizma.

Uspešno in prijateljsko se povezujemo z našimi tovariši v ZZB Slovenije in z borčevskimi organizacijami držav bivše Jugoslavije.

Posebej bi poudaril tudi odlično sodelovanje naše organizacije s študenti in mladino, saj so prav oni tisti, ki s kritičnim pogledom na delovanje slovenske organizacijske strukture pripomorejo k nujno potrebni obnovi le teh. Poudaril bi pa tudi to, da so prav študenti in mladina bili tisti, ki so stali v prvi vrsti, ko je šlo za prepoved ustaškega srečanja v Pliberku. Močno se angažirajo v antifašističnih iniciativah, in na Dunaju skrbijo za skupno spominsko obeležje vseh žrtev upora na Koroškem – in seveda kot člani tudi naših odborov skrbijo za afirmacijo naše organizacije v širši avstrijski javnosti.

Tako bi na koncu – tako rekoč kot pozitivni navk delovanja zadnjih let - predvsem rad poudaril, da je naša moč samo v združenem nastopu proti vsemu, kar nas ogroža. Ne samo kot narod, temveč tudi kot demokratična in pravična družba. Pokazali smo to med NOB in dokazujemo to tudi danes.